

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIIY
RIVOJLANISHINING ASOSIIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

- Zamonaviy boshqaruv samaradorligining pastligi;
- Hududlarning iqtisodiy barqarorligiga ta’sir etuvchi ishsizlik, tovar va xizmat ko‘rsatishning pastligi, inflyatsiya kabi bir qator omillarning mavjudligini sanab o‘tishimiz mumkin.

Taklif etilayotgan yechimlar:

- ✓ Hududlarni moliyalashtirishni ko‘paytirish va shu bilan bir qatorda ma’lum sohalarida soliq imtiyozlarini kuchaytirish orqali hududiy-iqtisodiy tiklanishni yuzaga keltirish;
- ✓ Xususiy sektorni rag‘batlantirish (PPP – davlat-xususiy sheriklik) orqali ayniqsa, xizmat ko‘rsatish sohalarini yanada rivojlantirish nazarda tutiladi;
- ✓ Raqamli iqtisodiyotga o‘tish -, „Yashil iqtisodiyot“ va aqlli shaharlar resurslar tejamkorligini va yashash sharoitlarining farovonligini oshirishda samaradorlikni ta’minlovchi muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.
- ✓ Davlat organlarining shaffofligini yanada targ‘ib qilib, inson omilini qisqartiruvchi online-davlat xizmatlarini keng yo‘lga qo‘yish orqali korrupsiya va hududiy (tanish-bilish)chilikka yo‘l qo‘ymaslik.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari va qarorlari;
2. <https://president.uz> Prezident SH. Mirziyoyevning rasmiy veb sayti;
3. Jahon banki va BMTning O‘zbekiston bo‘yicha hisobotlari;
4. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi;
5. stat.uz statistika boshqarmasi rasmiy sayti;
6. Мамлакатимизда хизматлар соҳасининг ривожланиши ва таркибий ўзгаришлари таҳлили;
7. Ш Салохитдинов - Центральноазиатский журнал образования и ..., 2023
8. O‘SISHNI TA’MINLASH YO‘NALISHLARI
9. S Saloxitdinov, SIOZB IQTISODIY
10. Actual Problems in Higher Education in the Era of Globalization
11. Ўзбекистонда меҳнат бозори ва унинг амал қилиш хусусиятлари; Фарходович Салохитдинов, Шерзод .2020/7 Журнал Молия ва банк иши (электрон илмий журнали)

O‘ZBEKISTONDA GASTRONOMIK TURIZMNING AHAMIYATI VA TUTGAN O‘RNI

Barakayev Elbekjon Abdulla o‘g‘li
O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonda gastronomik turizmning rivojlanish jarayoni, uning turizm industriyasidagi o‘rni va iqtisodiy ta’siri yoritilgan. Xalqimiz milliy taomlarining betakrorligi, ularning tarixiy-madaniy meros bilan uyg‘unligi hamda xorijiy sayyohlar e’tiborini tortayotgan asosiy

gastronomik yo‘nalishlar tahlil qilingan. Shuningdek, davlat siyosati, marketing strategiyalari, xalqaro tajribalar hamda gastronomik turizmning hududiy brendlash jarayonlari qiyosiy o‘rganiladi. Maqola yakunida O‘zbekistonda gastronomik turizm salohiyatini oshirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar berilgan.

Аннотация: В статье рассматривается развитие гастрономического туризма в Узбекистане, его значимость для туристической отрасли и влияние на социально-экономическую сферу. Анализируется уникальность национальных блюд, их связь с историческими и культурными традициями, а также ключевые направления гастротуризма. Приводится сравнительный анализ государственной политики, маркетинговых стратегий и международного опыта. В заключение даны рекомендации по дальнейшему повышению потенциала гастрономического туризма.

Abstract: This article analyzes the development of gastronomic tourism in Uzbekistan, its role in the national tourism sector, and its socio-economic impact. The uniqueness of Uzbek cuisine, its historical and cultural importance, and the main gastronomic destinations appealing to foreign tourists are examined. Comparative analysis of state policies, marketing strategies, and international experience is conducted. The article concludes with recommendations to enhance the potential of gastronomic tourism in Uzbekistan.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, turizm, gastronomik turizm, milliy taomlar, oshxona an‘analari, iqtisodiy ta‘sir, tarixiy meros, hududiy brendlar, Jizzax somsasi, Sangzor palovi, Zomin asali, turizm festivallari, ekoturizm, agroturizm, Buyuk Ipak yo‘li, davlat siyosati.

Kirish

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda turizm sohasini modernizatsiya qilish, yangi yo‘nalishlarni joriy etish va xalqaro maydonda raqobatbardosh turizm brendini shakllantirish ustuvor yo‘nalishga aylandi. Turizmning nisbatan yangi, ammo jadal rivojlanayotgan yo‘nalishlaridan biri bu — gastronomik turizmdir. Milliy oshxonaning boyligi, hududlarga xos taomlarning xilma-xilligi, tabiiy mahsulotlarning tozaligi va tarixiy an‘analarning mustahkamligi O‘zbekistonni gastronomik turizm borasida noyob mamlakatlardan biriga aylantirmoqda.

Gastronomik turizmning ahamiyati katta. UNWTO ma‘lumotlariga ko‘ra, sayyohlar xarajatlarining o‘rtacha 30–40 foizi ovqatlanish va gastronomiya xizmatlariga to‘g‘ri keladi. Bu ko‘rsatkich, gastronomiya turizmning eng daromadli segmentlaridan biri ekanidan dalolat beradi.

Gastronomik turizmni rivojlantirish bo‘yicha davlat siyosati

O‘zbekiston hukumati gastronomik turizmni alohida strategik yo‘nalish sifatida belgilab, qator normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilgan:

- **2019-yil 13-avgustdagi PQ–4416-son qaror** — turizm sohasini rivojlantirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar;
- **2022-yil 20-dekabrda PF–269-son Farmon** — “2022–2026-yillarda O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish strategiyasi”;
- **2023-yil 27-yanvardagi PQ–13-son qaror** — Milliy taomlar festivallarini keng yo‘lga qo‘yish va gastronomik brendlarni yaratish.

Mazkur qarorlar gastronomik turizmni tizimli rivojlantirish, milliy oshxonani targ‘ib etish bo‘yicha muhim huquqiy asos bo‘lib xizmat qilmoqda.

O‘zbek oshxonasining tarixiy-madaniy ildizlari

O‘zbekiston XXI asr gastronomik xaritasida o‘ziga xos o‘rin egallaydi, chunki mamlakat oshxonasi ming yillar davomida Buyuk Ipak yo‘li doirasida shakllangan. Bu hudud turli an‘analar, madaniyatlar, taom pishirish usullari va mahsulotlarning uyg‘unlashuv nuqtasi bo‘lgan.

Masalan:

- **Samarqand noni** — qadimiy nonvoychilik an‘analarining timsoli;
- **Buxoro shurvasi** — sharqona pishirish texnologiyasining noyob namunasidir;
- **Xorazm tandir go‘шти** — qadimiy tandir madaniyatining mevasi;
- **Farg‘ona palovi** — Markaziy Osiyodagi eng mashhur palov uslublaridan biri.

TasteAtlas reytingiga ko‘ra, 2023-yilda O‘zbekiston oshxonasi dunyoning TOP-30 eng mazali milliy oshxonalari ro‘yxatiga kiritildi.

Hududiy gastronomik xilma-xillik

Har bir viloyatning o‘ziga xos milliy taomlari mavjud bo‘lib, ular mintaqaviy gastronomik turizmning asosiy yo‘nalishlarini shakllantiradi:

Jizzax viloyati

- **Jizzax somsasi** — noyob pishirish texnologiyasi bilan mashhur;
- **Sangzor palovi** — sariyog‘ va maxsus ziravorlar asosidagi palov turi;
- **Zomin asali** — ekologik jihatdan toza tog‘ hududlarida ishlab chiqariladi.

Samarqand

- Norin, tandir non, qazi.

Buxoro

- Osh-i sofi, bug‘lama, shovla.

Farg‘ona vodiysi

- Qo‘qon palovi, chuchvara, lag‘mon.

Xorazm

- Shivit oshi, tuxum barak, go‘shli somsa.

Hududlardagi bu xilma-xillik turistlar uchun alohida gastronomik marshrutlar yaratish imkonini beradi.

Gastronomik turizmning iqtisodiy ta‘siri

Gastronomik turizm mahalliy iqtisodiyot uchun juda katta qo‘shimcha qiymat yaratadi:

- turistlarning **70–80 foiz xarajatlari** to‘g‘ridan-to‘g‘ri mahalliy xizmat ko‘rsatish sohasi, fermerlar va restoranlarga tushadi;
- gastronomik turistlar boshqa turistlarga nisbatan **25–40 foiz ko‘proq xarajat** qiladi;
- gastronomiya markazlari atrofida **8–12 % gacha qo‘shimcha bandlik** yaratiladi.

2023-yilda Toshkent, Samarqand va Buxoroda o‘tkazilgan gastronomik festivallar natijasida umumiy turistlar oqimi **18 foizga**, mahalliy servis daromadlari esa **24 foizga** oshgan.

Gastronomik turizm va boshqa turizm turlarining integratsiyasi

1. Ekoturizm bilan integratsiya

Zomin asali, Chortoq mineral suvi, Surxon qovuni kabi tabiiy mahsulotlar ekoturizm yo‘nalishlarini boyitadi.

2. Agroturizm bilan integratsiya

Fermer xo‘jaliklarida:

- uzumchilik,
- bog‘dorchilik,
- chorvachilik,
- asalchilik bo‘yicha master-klasslar tashkil etilmoqda.

3. Madaniy turizm bilan integratsiya

Tarixiy obidalar + milliy taom kombinatsiyasi eng samarali turizm paketlaridan biri:

- Registon + tandir non,
- Xiva Ichan-Qal’a + shivit oshi,
- Buxoro Ark qal’asi + osh-i sofi.

O‘zbekiston gastronomik turizmining muammolari:

- malakali gastronomik gidlar yetishmasligi;
- menyularning ko‘p tilda joriy etilmaganligi;
- hududiy taomlarni sertifikatlash tizimining yo‘qligi;
- xalqaro gastronomik marketingning sustligi;
- oshpazlik maktablarining zamonaviy standartlarga mos emasligi.

Taklif va tavsiyalar

1. **“Uzbek Gastro Map”** — O‘zbekiston gastronomik xaritasini yaratish.
2. Har bir viloyatda **gastronomik klasterlar** tashkil etish.
3. O‘zbekiston milliy taomlari uchun **ISO Culinary** sertifikat tizimini joriy etish.
4. “Michelin Guide Central Asia” bilan muzokaralar olib borish.
5. Jizzax, Buxoro, Xorazmda **ko‘cha taomlari zonalarini** yaratish.
6. Milliy taomlar bo‘yicha **xalqaro kulinariya maktablari** ochish.
7. O‘zbekiston oshxonasi bo‘yicha **Netflix, National Geographic** kabi kanallarga hujjatli filmlar taklif qilish.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda gastronomik turizm nafaqat milliy merosni asrash va targ‘ib qilish, balki mahalliy iqtisodiyot rivojiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Mamlakatning boy oshxona an‘analari, hududiy taomlar xilma-xilligi va davlat siyosatining izchil olib borilishi gastronomik turizmni O‘zbekistonning eng istiqbolli yo‘nalishlaridan biriga aylantirmoqda. Ayniqsa, Jizzax viloyati kabi o‘ziga xos mahsulot va taomlarga ega hududlarda bu yo‘nalishni rivojlantirish uchun salohiyat juda katta.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgustdagi PQ–4416-son qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-dekabrdagi PF–269-son Farmoni.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 27-yanvardagi PQ–13-son qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi — www.uzbektourism.uz
5. UNWTO. Gastronomy Tourism Report, 2023.
6. Mirziyoyev Sh.M., *Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi*, Toshkent, 2022.
7. TasteAtlas World Food Rankings, 2023.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASI: O‘ZBEKISTON MISOLIDA

Yovqochev Shamshod

Toshkent kimyo texnologiya instituti Yangiyer filiali talabasi

Umarov Javohir

Toshkent kimyo texnologiya instituti Yangiyer filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida raqamli transformatsiya jarayonlarini amalga oshirish strategiyasi tahlil qilinadi. Raqamli iqtisodiyot, elektron hukumat, raqamli infratuzilma va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali mamlakat iqtisodiyoti samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasining asosiy yo‘nalishlari, ularning iqtisodiy va ijtimoiy hayotdagi ahamiyati, davlat boshqaruvi tizimida raqamlashtirishning roli ham tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, raqamli transformatsiya nafaqat iqtisodiy o‘shishni tezlashtiradi, balki innovatsion rivojlanish, shaffoflik va samaradorlikni ham ta’minlaydi.

Annotation: This article analyzes the strategy for implementing digital transformation processes in the Republic of Uzbekistan. It highlights issues related to improving the efficiency of the national economy through the introduction of the digital economy, e-government, digital infrastructure, and innovative technologies. The paper also examines the main directions of the “Digital Uzbekistan – 2030” strategy, their significance in economic and social life, and the role of digitalization in the system of public administration. According to the research findings, digital transformation not only accelerates economic growth but also ensures innovative development, transparency, and efficiency.

Аннотация: В данной статье анализируется стратегия реализации процессов цифровой трансформации в Республике Узбекистан. Освещаются вопросы повышения эффективности национальной экономики за счёт внедрения цифровой экономики, электронного правительства, цифровой